

3-3

Sveriges Komiska Vitterhet

i

Bellmans tid.

Afhandling

som med vidtberömda Philos. Facultetens
tillstånd

under inseende af

MAG. PEHR D. AMAD. ATTERBOM

Professor i Ästhetiken och Vitterheten, Ridd. af K. N. O.
En af de Aderton i Svenska Akademien, Ledamot af
Kongl. Vet. Societ. i Upsala m. fl. Lärda Samsfund

för

Philosophiska Graden

utgifves

af

OTTO WILHELM ÅLUND

af Östgötha Nation

och offentligen försvaras

på Gustavianska Lärosalen d. 4 Juni 1851.

p. v. t. f. m.

1.

UPSALA,

C. A. LEFFLER, 1851.

Inledning.

Esomoftast hör man tvistas om nyttan eller onyttan af ästhetisk *Kritik*. Vore denna blott en så beskaffad granskning, som hufvudsakligen innebure pligten att utpeka fel och näpsande ogilla dem: då vore ock hennes natur en blott negativ; och då kunde med skäl sägas om hvart och ett af hennes föremål, att egentligen blott det förgängliga deri är det, som faller inom Kritikens område. Allt oförgängligt i föremålen vore då nästan endast till för åskådningen, omedelbart; ty huru skulle reflexionen, såsom sådan, då bära sig åt att uppfatta, att beteckna det? Vid hvarje tanke på ett kritiskt förhållande till något verk af skön konst skulle då just de själffullaste betraktarne tala ungefär så: Om det sköna i denna företeelse kan jag icke säga mer, än att det är, på det eller det sättet, skönt; min njutning deraf utgår ovilligt ur sin stumma sällhet, för att splittra sig i klyfningar, i abstractioner och ordformler, som ändock aldrig kunna tolka hvad evigt förblifver utsägligt. Eller ock: Det fula i denna företeelse innehåller och uttrycker ett förgängligt, hvilket, såsom sådant, visserligen lätt nog kan af reflexionen gripas och fasthållas till ändlös genombäckling; men att så utförligt

sysselsätta sig med det som är fult, blott för att grundligt bevisa dess fulhet, vore väl att förspilla det korta människolifvets dyrbara timmar på tråkigaste vis i världen. Ett slikt yrke — så skulle man då fortsätta — må vara ej alldeles ogagneligt, så snart det drifves med insigt och rättvisa; men gerna tillstår jag, att jag dertill äger hvarken tålmod eller kallelse. Den, som är van att lefva bland det herrligaste af hvad forntid och samtid efterlemnad, är med detsamma van att oupphörligt fästa sin blick endast på det, som med positiva krafter befrämjar hans nations litterära och artistiska förädling. Sälan eller aldrig kan för honom tiden förslå till dessa öfverflödsgerningar i Litteraturens lägre och lägsta rymd, genom hvilka det Skönas goda sak i alla fall blott föga betjenas. Väl framställer sig understundom en fulhet af så förhäxande art, att falska kännare berömma den, och att den obildade (eller, hvad värre är, halfbildade) hopen beredvilligt antager den för ett nytt slag af förträfflighet, ja, af en förtjenst, som tränger en verklig och stor förtjenst undan i skuggan. Den tid ligger ännu ej långt bakom oss, då t. ex. Kotzebues dramatiska arbeten skattades högre än Goethes och Schillers *). Visserligen synes det, som vore då en Kritik, hvars arm höjde sig att blotta det sminkade dåliga och bestraffa dess anspråk, påkallad af trängande nödvändighet. Men huru

---

*) Det fåkunniga i slikt omdöme bör föröfrigt ej hindra oss från erkännandet, att Kotzebue, inom en viss krets af dramatik, alls icke var utan verklig talent.

snart blefve hon ej tvungen att erkänna sina tillgångar uttömda, om hon dervid, för att ställa det klandrades ovärde i fullständigt ljus, ville med lika fullständighet ådagaiägga det förträffligas värde! Och likväl vore just detta den förbindelse, hvars åtagande hon ej kunde undvika, så framt hon åsyftade att uträtta någonting väsendtligt och varaktigt. Hvad är då annat att göra, än att obekymradt öfverlåta det Skönas framgång åt dess egna krafter, som ännu aldrig förfelat att — förr eller sednare — segra och hyllas?

Man ser, att de sålunda talande ock skulle kunna åberopa Thorilds dråpliga yttrande: "Lika litet i vitterheten, som i andra vackra konster, uppsteg någonsin en ny skönhet genom en skräck för fel, eller genom något annat, än en glad tjusning för det Sköna. Så snart en större skönhet uppstiger, falla de mindre, — eller inses i sitt ringare värde, — utan någon grymhets minsta skrämsel. Sådan är Naturens milda ordning. Det, som upphöjer Vitterheten, är alldeles ingen pädagogisk förfärlighetskraft; det är endast den tjusning, som Snilletts nya skönheter gifva".

Detta tänkesätt, med eller utan åberopande af Thorild, är oemotsägligt från sin ståndpunkt: nämligen från ståndpunkten af ett begrepp, som tager Kritiken i en blott på negationer rigtad betydelse. Men gifves ej ett begrepp, som är rikare? ett, der den kritiska betraktelsen uttrycker just det af sitt föremål positiva, — emedan dettas åskådning der genomtränger reflexionen så lifligt och fullt, att

reflexionen sjelf dymedelst göres delaktig af innehållets positiva makt, och i kraft deraf förmår verkligen beteckna det i och för ett kunskapligt omdöme? — Utan tvifvel: och ehuru väl äfven en sådan betraktelse ej räcker till att uttrycka allt hvad i ett skönt föremål finnes (ty i detta fall vore den, i stället för en kritisk återspeglung af föremålet, rentaf en fortsättning af dess egen poesi), så förslår den dock att till en sann tank-bild utveckla, och i en sådan varaktigt fasthålla, känslö-intrycket af föremålets egendomliga skönhet. Här komma vi alltså till en Kritik, som med den klarsynthet, i hvilken bor ett jemnmått af vördande kärlek och pröfvande förstånd, mäktar öfversätta från känsla till omdöme hvarje hufvudmoment af den poetiska uppfattning, i hvilken föremålets poesi har sin levande spegel: ty hon är tillämpningen af en Ästhetik, som i sitt innersta är — just Poesiens betraktelse öfver sig sjelf. Detta är villkoret, hvarför utan ingen kritisk betraktelse kan annorlunda, än slumpvis, motsvara den herrliga definition, som Thorild gifver på Kritiken i allmänhet: "rättvisa skipad i Snillets verld"; — visserligen (tillägger han) ett högt begrepp; emedan det bjuder att vara "vis på rätt", för att kunna vara "rättvis". Också ligger i nyssnämnda villkor hela hennes möjlighet, att vara någon fruktbringande "vishet på rätt": d. v. s. att framförallt åt skalden, åt den utöfvande konstnären öfverhufvud, äfvensom åt menigheten af de egentliga vitterhets- och konstälskarne bibringa den förhöjda klarhet af det Skönas insigt, i hvilken just en ny "glad tjusning

för det Sköna" innebärs. Hvaraf ock följer, att all Kritik, som utgår från bemälda villkor, meddelar sig i framställningar, hvilka så till vida äro sjelfva delaktiga af Konstens väsende, eller sjelfva — ett slags sköna konstverk.

Här är ej stället, att närmare utreda begreppet af en sådan Ästhetik och Kritik: så mycket mindre, som detta vore, i sjelfva verket, att åtminstone i sammandrag framgifva den. Det låter tänka sig, att framställandet af en skönhets- och konst-lära, som verkligen vore en dylik Poesiens sjelfspegling, skulle af någon stor skald kunna tillvägbringas i omedelbart poetisk form; hvori hon blefve en Poesiens lärodikt om sig sjelf. Novalis bortrycktes af döden från ett verk, hvars afsigt var just denna: i fragmentet af hans roman "Heinrich von Ofterdingen" ser man begynnelsen, och äfven det helas (af hans vän Tieck ordnade) schematiska utkast. Men jemväl det vanligare skick af doctrinär framställning, der Ästhetiken tvifvelsutan möter oss i talrika bearbetningar, äger — när frågan är om egentliga motsvarigheter till det begrepp vi antydt — hittills blott fragmenter att erbjuda. Ett sådant är Jean Pauls "Vorschule der Ästhetik": boken är der visserligen fullfärdig; men ämnets behandling, ehuru den hämtat många fördel ifrån att vara författad af en skald, i allmänhet lika fragmentarisk som genialisk. Det måste erkännas, att hittills har denna kunskapsart blifvit långt fullständigare utbildad från den synpunkt, der hon är mera en doctrin för filosofen, än en doctrin för konstnärer och konstälskare. Och orsaken? Att till det sednare fordras, utom djupsin-

nighet och skarpsinnighet, jemväl en den ymngaste empiri eller factiska sakkännedom, och derjemte denna fina smak, denna för allt Skönt tillgängliga grundkänsla, som gör den förre fruktbar och den sednare till annat än registerkunskap. Man må ingalunda så missförstå vår mening, som skulle härmed nekas, att äfven de blott speculatift-doctrinära behandlingarna kunna vara i hög grad lärorika, — ej endast i och för sig sjelfva eller för studiet af det system hvartill de höra, utan ock för det nyss angifna målets vinnande eller befrämjande. Men om någonsin en skepnad af ästhetisk lära skall framstå, som jemväl utom "skolans" murar sträcker sin verksamhet, eller som omedelbart griper in i den allmänna national-bildningen och på ett sätt, hvaraf denna ej intrugas i någon tvångsjacka af formalistisk ensidighet: då måste den vara en intuitift undervisande (utan att derigenom göras ovetenskaplig); och då har man framför sig ett problem, hvars lösning förutsätter en sammanfattning och vaxelgenomträngning, i en och samma person, af skaldens, tänkarens, konstkännarens, hädforskarens egenskaper. Huru sällsynt en så beskaffad personlighet är, visar sig bäst deraf, att problemet ännu är — olöst: eller åtminstone ej löst annorlunda än antydningvis. Se vi oss omkring bland ästetiksförfattarne, så finna vi, att de antingen äro skaldes, men icke filosofer (t. ex. Jean Paul), eller filosofer, men icke skaldes (t. ex. Hegel); det sista fallet är det vanliga. Novalis var bäggedera. Äfven Schel-

ling är detta *): och hade väl öfverhufvud, bland alla nu lefvande och kända män, varit den fullständigast utrustade till ett sådant värf; om han dertill gifvit sig tid och tålamod. Såsom särskilda bevis må nämnas hans afhandling om "Dante" i den af honom och Hegel utgifna tidskriften "Kritisches Journal der Philosophie," och hans (allmännare bekanta) tal "öfver de Bildande Konsternas förhållande till Naturen"; båda utmärkta jemväl genom en hög stilens förträfflighet; det sednare liknar i sin form sjelft ett skönt sculpturverk. Från samma skrifter kan ock slutas, i sammanhang med den åsigt af Poesi och Konst som genomgår hela hans filosofi, att han skulle äfven mäktat skriva en Poesiens Historia, i sitt slag ej mindre storartad, än Winkelmanns "Geschichte der Kunst" är i sitt.

Men härom mera vid ett annat tillfälle. Visst är melertid, att till dylika jätteföretag gifvas inga tjenligare förarbeten, inga inledningar som på bättre vis förbereda, än konsthistoriska skildringar eller karakteristiker; så ofta dessa äro hvad de böra vara: ty då framställa sig i dem just de objectivaste meddelningarne af en sann ästhetisk kritik. De berätta och granska på samma gång:

---

*) Och i så bokstaflig mening, att A. W. Schlegels "Musen-Almanach f. 1802" innehåller af honom flera skaldedikter, undertecknade med pseudonymen Bonaventura; bland hvilka särdeles en ballad i terziner, "Die letzten Worte des Pfarrers zu Drottning auf Seeland" (hvar till anledningen gafs genom en muntlig berättelse af hans vän Steffens), skulle hedra hvilken som helst bland Tysklands yppersta skaldar. Många andra, hittills aldrig tryckta, finnas bland hans papper i handskrift.

granskningen är inväfd i berättelsen och från den osklj-aktig, under det att den skådar sitt ämne i en stor synvidd, der hvarje företeelse uppfattas i ett samband hvars både fria och nödvändiga länk den är; så att i öfverblickens klara rymd ingenting möter, som icke har sin plats i det helas sammanställande ordning, och som icke i grad, art, egendomlig betydelse tillgodonjuter rättigheten att bedömmas enligt den. På denna väg, der syftet alltså är att låta Konsten och Vitterheten förtälja sina häfder i en den möjligast episka sjelf-biographi, har, ifrån Winkelmanns dagar till våra, onekligen mycket af odödlig förtjenst blifvit uträttadt; om än mindre genom verk af större omfång, än genom flerahanda smärre skrifter, som egenats att belysa vissa särskilda föremål. Ej heller hafva de vördnadsvärde föregångare, hvilka sålunda handledt oss än vid första invigandet i det Skönas mysterier, än vid bemödandet att der lyfta äfven de innerstas förhängen, glömt att undervisa oss genom sitt föredöme, huru det ädla syftet trycker sin adlande stämpel på hvarenda rigtning och yttring af deras värf. Enhvar vet, att äfven inom Diktens lustgård, äfven inom Konstens fridsälla område kasta sig skuggor från den motsats, hvars rätta uppdagande och besegrande utgör i allmänhet den praktiska uppgiften för människans jordiska lefnadsbana: derföre gifves för det ästhetiska betraktandet en skillnad, ej blott mellan Snille och Halfsnille, mellan Styrka och Svaghet, mellan Mästarskap och Dilettantism, utan ock rentaf mellan Godt och Dåligt (eller till och med Ondt). Kritiken, som just är den ur-

skiljande verksamheten, vore således visserligen icke Kritik, om hon kunde lefva i njutning utan strid, eller om hon ej ägde en polemisk sida. Det är till denna, som den större allmänheten ännu tyckes nästan uteslutande inskränka sin föreställning vid namnen Kritik, Granskning, Recension. Också förstås af sig sjelft, att denna sida, som således äfven i de historiska skildringarna hvarken får eller kan uteblifva, har en negerande egenskap, hvilken hon ofta ej kan undgå att göra gällande med skarpa tillrättavisningar. Men är Kritiken sjelf uttryck af ett positift grundväsende, så följer, att hon äfven i sina polemiska åtgärder, äfven i utöfvandet af sina negationer yttrar ett i betydlig måtto positift skaplygne. Hon tillämpar då öfverallt, med en harmonisk blandning af stränghet och mildhet, de lika heliga som enkla domare-reglor, enligt hvilka hon alltid ihågkommer, att "detta är detta" och bör i kraft af det värde, som det har, få gälla det mesta och bästa som det kan; hon bedömer då både det högre och det lägre värdet med rättmätig tacksamhet för hvad det är, och med billig skonsamhet för hvad det icke är; just emedan hon förmår hos båda fördoms fritt uppfatta det egendomliga, så i afsigt och förtjenst, som i verkställning och brist. Väl vetande, att i det stora sammanhang, der högre och lägre företeelser ömsesidigt förklara hvarandra, äfven de sednare mångengång berättligas till ett icke ringa mått af uppmärksamhet, bekräftar hon sålunda i allt sitt görande och låtande den öfvertygelse, att Smakens, Vitterhetens, Konsternas förkofran oänd-

ligt mer befordras genom att upphöja och lifva, äu genom att förnedra och döda.

Vi hafva ansett lämpligt, att begynna med dessa allmänna anmärkningar: men ej blott för att öfverhufvud gifva en vink om den anda, i hvilken vitterhets- och konst-historiska taflor böra målas. De teckningar, som blifvit försökta på de följande bladen, skola snart ådagalägga, huru mycket de förutsända betraktelserna innebära en särskild användning på dem. Ty enligt det sätt att granska vittra företeelser och framställa vitterhetens häfder, som i det föregående blifvit yrkadt, måste — bland annat — ej sällan inträffa, att författare, som visserligen ej tillhöra snillen af allrahögsta ordningen och derföre af en äldre Kritik pläгат behandlas, om än icke rentaf med förkastelse, dock med ett vårdslöst öfverhalkande eller en förnäm flygtighet, framstå i en dem länge frånröfvad rättighet till vänligare ögonkast och aktningsfullare hågkomst. De blifva härigenom ej något annat, än de äro; men hvad de äro, bringas till lifligare insigt; och det i en betydelse, som, då den fullt uppenbarar deras frändskap med högre snillen, tillika öfver dessa sprider ett fullständigare ljus. Ett bland de åtskilliga sådana förhållanden, som i Sveriges egen vitterhet förekomma, gå vi nu att uppvisa i tillbörlig dag.

Det är nämligen här vår afsigt, att påkalla någon välvillig uppmärksamhet för vissa med Bellman samtida svenska skalder, som alla äro honom underlägsna i snille,

men ändock — mer eller mindre — i snille med honom beslägtade; åtminstone så till vida, att de alla hafva sin varelse inom den komiska krets af diktkonst, der han står i medelpunkten såsom på samma gång deras frände och deras evärdlige öfverman. Nämna vi nu dessa slägingar: så böra tvifvelsutan HALLMAN, KEXÉL *) och den poetiske Ostindie-fararen WALLEMBERG utmärkas såsom de, hvilka i diktargåfvor stodo honom närmast; på längre afstånd besinna sig lustspels-författaren SCHRÖDERHEIM, epopé-försökaren RUDBECK, samt den ontröttlige lust- och sångspels-tillverkaren ENVALLSSON. De tvenne första är man längesedan van att tänka sig såsom väsendtliga beståndsdelar af Bellmans omgifning; derom påminnes man ock af orden till den allbekanta canon "Bror Bellman, bror Hallman och bror Kexél"; äfvenså visa sig för hvar och en genast flerfaldiga syskontycken i skaplynne mellan "Fredmans" Sångare och "Sonen på Galejan". Betydligt mindre lika honom i arten af sin komik äro visserligen de tre sednare. Detta gäller till och med om Schröderheim: ehuru han, och på ännu innerligare vis än Hallman och Kexél, tillhörde Bellmans förtrognaste vänner. Men var han i sitt författarskap Bellman mera olik, så liknade han honom desto mera i hjerta, i temperament, i sinne för en humor, den han, utan att sjelf vara humorist, lifligt förstod uppskatta. Rudbeck åter ville, mot slutet af sin kor-

---

*) Enligt Sondén, i företalet till hans upplaga af Kexéls skrifter, bör namnet skrivas så; det vanliga sättet att skriva och uttala det, är eljest Kexell.

ta lefnad, till och med stämna sin lyra efter Bellmans, och åt dennes "Fredman" inrymma en plats i sin egen poesi; och lätt skönjes, när man bläddrar i Envallssons mångfaldiga dramatiska potpourrier, huru gerna denne begagnade Fredmans melodier och öfverhufvud (så godt han förmådde) anslog Bellmanska tonarter. Föröfrigt insåg man redan i den tid, då desse män lefde, att Bellman, såsom skald, stod högt öfver dem alla; huru högt, inser hans efterverld ännu klarare. Det oaktadt kan dock ingen af dem, — icke ens Envallsson, ehvad skäl än Thorild ägde att kalla honom "Sumpens Genius", — utmönstras ur en tillbörlig skildring af Bellmans tidehvarf, ingen ratas såsom vid dess öfversigt ovärdig en dröjande blick. Ty dels förtjena de i och genom sig sjelfva en sådan; dels har deras ställning till Bellman den analogi med vissa engelska skalders ställning till Shakspeare, att man gör bekantskapen med honom fullständig genom bekantskapen med dem.

Det är här tvifvelsutän på sin plats, att först och främst något bestämdare påminna om det egendomliga hos

Bellman;

ehuru för denna gång blott med kort berörande af ett föremål, som i en snart utkommande särskild karakteristik blifvit behandladt utförligare, än hittills någonsin.

Utom honom, äro bland det Gustaviska tidehvarfvets skalder egentligen Kellgren och Lidner de, hvilka efterverlden erkänner för de yppersta; eller bredvid hvilka den åtminstone blott åt Leopold och Oxenstjerna vill inrymma någon rättighet att betraktas såsom deras jemli-

kar. Vål var Thorild i högsta grad en poetisk natur; men ändock i lägre grad, än de, poet; och således i slikt afseende, eller såsom konstnär, någonting mindre än de nyssnämnda, — om ock i andra afsēenden någonting mer. Onekligen voro Kellgren och Lidner de, som, näst Bellman, ägde de rikaste anlagen till skalder i egentlig mening. Men om dem kan man i allmänhet säga detsamma, som äfven om Leopold och Oxenstjerna, att de samtliga representera lynnet af Gustaf III:s tidevarf endast från de högre samfundsklassernas sida. Till och med Lidner kan härvid ej undantagas. Ty hos dessa klasser sjelfva hade redan den motsats inom tidslynnets börjat, i kraft hvaraf hans sångmö bragtes att mot dess ännu i det hela så leende skick uppträda i denna dystra och högtidligt elegiska opposition, der en djup känsla längtar efter en tillfredsställelse, som ingenstädes af hennes tidsomgifning erbjöds. Äfven Kellgren antog, mot slutet af sin lefnad, en ditåt stämd ton. Men hans strängaspel förblef, jemväl såsom klagande, omlindadt af rosor; stämdes, jemväl nu, med yttersta sorgfällighet, med det utsöktast fina öra; och tilläts aldrig yttra andra ljud, än ömma och lent försmältande. Så mycket mindre förmådde hans samtida märka någon i hans väsende inträffad förändring ifrån de år, då han både såsom skald och såsom granskare nästan endast var en *à la portée du tout le monde* kvädande och skämtande tolk af den anda, som i Sverige, liksom då ännu i de flesta Europas länder, bland den förnämre delen af tidens vittra allmänhet räknade flertalet till sina

bekännare. Han fortfor således, att, jemte Leopold och Oxenstjerna, stå i spetsen för det skaldskap, hvori detta flertal igenkände sin egen själsstämning och med enhälligt bifall fann den uttryckt på ett sätt, till hvars qvickhet, ljufhet och välljud Leopold slutligen fogade sina oders och lärodiktens sententiösa värtalighet. Härmed skulle dock bemälda tidevarf ännu varit utan någon poetisk sjepling af sitt egentliga folk-lif: så vida man nämligen med det ordet betecknar de lägre samfundsklassernas lif och allt det i ortlighet, seder, natur egendomligt svenska, som just med detta omedelbarast sammanhänges. Visserligen gjordes ofvanefter försök äfven i sådan syftning, och stundom af verkliga skalder: men med en art af blick och ton, som förråder huru föga de inom den nu valda kretsen voro hemmastadde. Så Oxenstjerna, i hans "Skördar"; ett styckevis förtjusande verk; men hvars författare är jemväl bland "åkrar, ängar, skog och trögårdar" den fransyskt bildade hofmannen, som gick till sitt ämnes behandling med hufvudet fullt af Virgilius och Delille. Att blifva i sannare betydelse en svensk folkskald, och en som hvarken då hade sin like eller sedermera funnit den, — det var ett utomordentligare snilles, det var Bellmans kall.

Om honom tillåta vi oss dock här blott några allmänna anmärkningar; med hänvisning till den karakteristik, hvarom i det föregående nämndes.

Öfverhufvud tänker man sig Bellman såsom en sjelfsvåldigt glädtig dryckesvis-qvädare, som väl blifvit född längst upp i Europas Nord, men genom en underbar Na-

turens tillställning begåfvad med själen af en italiensk improvisatör. Likväl påminner han mindre om någon sådan, än om den äldsta världens skalder, hvilka ur stundens ingifvelser på samma gång diktade och sjöngo; liksom de, var han i en och samma person alltid både skald och sångare, äfvensom ofta både poet och tonsättare; men så, att det förra ständigt var hufvudsaken. På nära håll skärskådad, är äfven den talentfullaste *improvisatore* sällan eller aldrig någon så djupt inspirerad man, att han befinner i främsta rummet vara en *trovatore*, en verklig uppfinnare eller diktare, — kort sagdt, skald i namnets äkta och fulla betydelse. Bellman åter är just detta. Dermed säga vi någonting, som väl kan antagas för allmänligen erkänt; åtminstone hvad sjelfva naturanlagen beträffar. Men vi våga ej påstå, att det är i samma mån allmänligen insedt: d. v. s. begripet med fullklar insigt af hans skaldevärde. Att han är en snillrik och i högsta grad originell företeelse af sin tids lynne, sådant detta från en viss ståndpunkt visade sig, lär väl emellertid ingen förneka. Också kan för ingen den egenskap vara förborgad, som i alla de qväden, der Bellman riktigt är sig sjelf, utöfvar en så omotståndlig förtrollningsmakt: den oinskränkta enhet af vers och melodi, af poesi och musik, genom hvilken de redan i sitt ursprung äro bokstafiligen sånger. Man låter sig till och med villigt erinras, att dessa qväden äro gjorda, icke för att läsas och granskas, utan för att sjungas och höras; om än visserligen månget ibland dem äfven vid blotta läsningen

gör en lifligt poetisk verkan. Men — så ropas från flera håll — det som förminskar, ja (strängt taget) upphäver nöjet af alltsammans, är just "ståndpunkten". Diktkonstens verldsuppfattning är i dessa qväden öfverhufvud så låg, att man, med deras betecknande såsom poetiska exponenter så af det allmänna svenska folklivet, som af det särskilda i Gustaf III:s tidevarf, gör hvarken det ena eller det andra någon ära. Hvad de uttrycka, är nämligen, till innehåll och ton, mindre folklif än krog-lif. — Och i enlighet med denna åsigt finner mången redan det medgifvande betänkligt, att vid Bellmans dikter ingen granskning är kortsyntare och obehörigare än den, som vill nagelfara dem enligt bokstafs-rigorismen af de "vanliga reglorna för Språk, Smak och Anständighet."

Likväl ser man detta medgifvande yrkas i det berömda företal, hvarmed Kellgren utrustat Fredmans-Epistlarne; det utgör dess slut-resultat. Man har således åtminstone ej saknat tid, att besinna sig derpå. Det missförstånd, hvori likafullt en del af vår allmänhet ännu dväljes i afseende på den Bellmanska ståndpunktens låghet och den deraf nödvändigt följande förkastelse-domen öfver både skalden och hans poesi, har dock tvifvelsutan en af sina orsaker just i detta företal. Kellgren har nämligen, under de många förträffliga anmärkningar han der meddelar öfver det qvicka, det glädjespriffande, det oförgrifligt skalkaktiga och roande, det till ett liberalt omdöme berättigande hos sitt föremål, glömt att fästa sin uppmärksamhet vid den tvåfaldiga beskaffenheten af det grundelement, hvar-